

HET RAD VAN FORTUIN

Thea Beckman

Het rad van fortuin

Lemniscaat Rotterdam

De gebeurtenissen in *Het rad van fortuin* volgen op die in *Geef me de ruimte!* en *Triomf van de verschroeide aarde*, maar de drie boeken kunnen heel goed los van elkaar gelezen worden.

Wil je meer weten over onze boeken?
Ga naar www.lemniscaat.nl

Eenendertigste druk, 2005

Omslagillustratie: Jan Wesseling
© Lemniscaat b.v. Rotterdam 1978, 2005
ISBN 90 5637 731 0

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk: Drukkerij C. Haasbeek b.v., Alphen aan den Rijn
Bindwerk: Boekbinderij De Ruiters b.v., Zwolle

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig milieuverontreinigend transport is vermeden.

INHOUD

1	De dwergpage	7
2	De brug over de Eure	24
3	Krijgsraad met verrassingen	44
4	De list van Du Guesclin	54
5	De zorgen van een koning	82
6	Het geheim	94
7	Vuile handen	109
8	Zet je schrap!	124
9	De ronselaars	140
10	Het goud van de paus	157
11	De Bastaard van Castilië	167
12	Burgos	178
13	Pedro de Wrede	195
14	De onderworpenen	208
15	Te laat!	227
16	De muren van Toledo	234
17	Het drama in de kloostergang	251
18	Op zoek naar Rosita	259
19	De klap	276
20	De prins van Wales grijpt in	283
21	De onzichtbare	292
22	Het eergevoel van een koning	302
23	Bliksemschicht	312
24	Gods Vlindertje	324
25	De losprijs	336
26	Thérèse	352

27	Weerzien met Toledo	366
28	Op verkenning in de regen	375
29	Nachtelijke geheimzinnigheid	388
30	Ruzie om een koninkrijk	401
31	De verloren ziel	414
32	De zwarte parel	427
	Epiloog	439
	Voor wie er meer van wil weten	442

1 DE DWERGPAGE

‘Au!’

‘Hé! Kun je niet uitkijken, sufferd!’

‘Kijk zelf uit. Je lijkt wel een op hol geslagen paard.’

Woedend zitten de twee kinderen tegenover elkaar in de stenen gang van kasteel Pontorson. Kleine Robert wrijft over zijn voorhoofd, dat in botsing kwam met de elleboog van Thérèse. Thérèse wrijft over haar arm, waar Kleine Robert met zijn hoofd tegenaan ramde toen hij uit de nis te voorschijn schoot, juist op het moment dat het meisje voorbij kwam stuiven. Ze dreunden op elkaar, stuiterden terug en nu zitten ze daar allebei op hun achterwerk elkaar de schuld te geven.

‘Je bent ook altijd zo wild,’ klaagt Robert verongelijkt.

‘Nietes. Jij komt uit die nis springen alsof de duivel je achternazit,’ snauwt Thérèse. Ze krabbelt overeind en hijst Kleine Robert op zijn benen.

‘Mijn moeder zoekt me,’ fluistert hij, ‘maar ik heb vandaag geen zin in lessen.’

Thérèse grijnst. Kleine Robert heeft nóóit zin in lessen.

De jongen kijkt om. ‘Vlug! Er komt iemand.’ Hij grijpt zijn vriendinnetje bij de hand en trekt haar mee, de gang uit, vijf stenen treden af en de hoek om.

‘Zullen we naar de paardenstal gaan?’ stelt hij voor. ‘Dan ben ik de ridder en jij de gevangene jonkvrouw.’

‘Nee,’ antwoordt Thérèse. ‘Ik vind er niets aan om vastgebonden te zitten en toe te kijken hoe jij een draak verslaat die er niet eens

is. Ik wil naar de smidse. Clopin is de wapens aan het slijpen, dat is veel spannender.'

Kleine Roberts gezichtje betreft.

'Ze gaan er morgen weer op uit, vechten tegen de Navarrezes,' zegt hij jaloers. Achter hen gaat een deur open. Snel glippen de kinderen naar buiten, de binnenplaats van het kasteel op.

'In de smidse mogen we niet komen,' herinnert Thérèse zich opeens.

'Ik wel,' pocht Kleine Robert, 'ik mag alles.'

Dat is natuurlijk niet waar, maar op dit ogenblik gelooft Thérèse het omdat ze het wil geloven. Clopin is de sergeant van de wacht op kasteel Pontorson, maar voor hij soldaat werd, was hij smid en nog altijd heeft hij de plicht de wapens van ridder Bertrand du Guesclin en diens schildknepen te onderhouden. De kinderen horen het heldere geklinkhamer uit de smidse komen. Niet ver daarvandaan staat een lege kar; daarachter verstoppen ze zich. Onder de wielen door gluren ze naar de open smidse. Ze zien Clopin met een leren schootsvel voor bij het aambeeld staan, terwijl een knecht de blaasbalg bedient en het vuur opjaagt. Een fraai geklede jongeman staat erbij te kijken.

'Hij smeedt hoefijzers,' fluistert Thérèse opgewonden.

'Ja, voor Bliksemschicht,' knikt Kleine Robert.

'Matthis is er ook... zullen we wat dichterbij gaan? Matthis is een aardige jongen, die jaagt ons niet weg.'

Thérèse werkt zich al onder de kar uit, schiet de smidse in en duikt weg achter een paar ijzeren wielbanden. Kleine Robert kijkt eerst even om. Een knecht loopt over de binnenplaats zonder hem op te merken. Vrouw Béchet, de moeder van Thérèse, komt juist naar buiten en gaat naar de mesthoop waar de kippen scharrelen. Ze werpt hun iets toe. Kleine Robert ziet alleen haar brede rug. Dan springt hij op en vlucht ook de smidse binnen, snel als een wezel. Stil hurken de beide kinderen achter de berg ijzer en kijken hoe

Clopin zich beweegt. Het is een mooi gezicht de sergeant bezig te zien als hij zijn vroegere handwerk uitoefent. De gloed van het vuur speelt over zijn grimmige gezicht. Het zweet doet de spieren van zijn blote onderarmen glanzen. De vonken vliegen rond. Matthis Cuvelier, de heraut, staat erbij met een gezicht of hij er een gedicht op zou kunnen maken.

Kleine Robert zucht: van jaloezie, van verlangen, maar ook omdat hij zo geniet van de aanblik van die zwaargebouwde sergeant en zijn reuzenkracht.

‘Hij is sterk, hè?’ fluistert Thérèse.

‘Zo sterk word ik later ook,’ belooft Kleine Robert. Thérèse werpt een vlugge blik op haar vriendje en grinnikt. ‘Hoor dat!’ Kleine Robert doet of hij er niets van merkt.

De grote ellende van zijn leventje is dat hij zo klein blijft. Hij moet nu zeker al een jaar of acht zijn, maar nog altijd ziet hij eruit als een kind van vijf en dat hindert hem verschrikkelijk. Thérèse is een jaar ouder dan hij en zeker twee koppen groter; hij reikt nog niet eens tot haar schouders. Andere speelkameraadjes heeft hij niet op Pontorson en met de dorpsjongens kan hij niet goed overweg. Met Thérèse wel! Ze is ondernemend, vlug van begrip en ondanks het verschil in lengte heeft ze voor het jongetje een soort goedmoedig respect. Dat komt door het standsverschil. Kleine Robert is de pleegzoon van een beroemd trouvère-echtpaar. Thérèse is het dochtertje van de kokkin; een vader heeft ze niet meer. Over niet al te lange tijd zal ze ook maar een gewoon dienstmeisje zijn.

Clopin is klaar met zijn hoefijzers. Hij steekt ze in een trog koud water; het sist en damp. Thérèse voelt een aangename huivering over haar rug lopen. Dan ziet ze hoe Matthis Cuvelier, de knappe, jonge heraut, zijn dolk uit de schede haalt en hem Clopin voorhoudt.

‘Wil je die voor mij slijpen?’

‘Waarvoor?’ grinnikt de sergeant. ‘Je gebruikt hem nooit.’

‘Wie weet hoe hard ik hem binnenkort nodig heb,’ antwoordt Matthis luchtig.

Kleine Roberts hartje bonst van afgunst. Zijn pleegbroer heeft zo’n prachtige dolk met ingelegd ivoor, en hij heeft alleen een houten namaakzwaard waarmee je nog geen rat kunt doden. Terwijl het nu juist zo spannend wordt...

Enkele dagen geleden arriveerde op kasteel Pontorson een koerier uit Parijs met een ontstellend bericht: Jean II, koning van Frankrijk, was overleden. De vorst die met ridderlijke geestdrift fout op fout stapelde, die vocht als een held en regeerde als een nar, die ervan droomde de Turken te bestrijden terwijl zijn eigen land overspoeld werd door plunderlegers, is dood!

Jean le Bon – Jan de Goede – werd hij door zijn volk genoemd. Wat was er goed aan deze koning? Hij was een krijgshaftig man die uitblonk op het toernooiveld, die tweemaal een ongelukkig huwelijk sloot en voortdurend met zijn vier zonen overhoop lag. Hij was verkwistend en goochelde met munteenheden als de eerste de beste oplichter. Hij bracht zijn land aan de rand van de afgrond en verloor hele provincies aan de Engelse invallers. Gedurende zijn leven leed hij de ene nederlaag na de andere, maar zijn moed en ridderlijkheid waren spreekwoordelijk. Vier jaar lang was hij de gevangene van de Engelse koning geweest en hij moest worden vrijgekocht met onvoorstelbare offers. Toen zijn op één na oudste zoon Louis d’Anjou, die als gegijzelde in Engeland werd vastgehouden, wist te ontvluchten, nam deze koning om de ‘eer’ van zijn familie te redden weer de plaats van zijn zoon in als krijgsgevangene. Of deed hij dat om de moeilijkheden in zijn eigen land te ontlopen? Kroonprins Charles werd tot regent in Parijs benoemd, maar zonder werkelijke macht of zeggenschap, wat de situatie er niet beter op maakte. En nu is Jean II, die moe-

dige, dwaze koning, onverwacht in Londen gestorven. Charles zal hem opvolgen...

Dat klinkt eenvoudiger dan het is. Karel de Slechte, koning van Navarra, een neef van de koning van Frankrijk, is meteen in beweging gekomen. Eindelijk ziet Karel zijn kans schoon om een greep naar de macht te doen. Charles V zal zich pas werkelijk koning kunnen noemen nadat hij in Reims is gezalfd en gekroond en de eed van trouw heeft afgelegd. Maar de nieuwe jonge vorst moet wachten tot het gebalsemde lichaam van zijn vader in Frankrijk is aangekomen en plechtig ter aarde is besteld in de basiliek van Saint-Denis, de traditionele rustplaats van Franse koningen. Tot aan die begrafenis en de kroning van de opvolger zullen weken verlopen. Van dit hiaat wil Karel de Slechte misbruik maken. Hij hoopt de weg naar Reims voor Charles te kunnen versperren, de kroning te verhinderen en dan zichzelf uit te roepen tot koning van Frankrijk.

Omdat Karel de Slechte ook grote gebieden in Normandië bezit, is het daar dat hij nu troepen verzamelt die de weg naar Reims moeten gaan blokkeren. Charles, beseffend dat de troon onder hem wankelt – een troon die hij nog niet eens kan bestijgen – heeft onder de indruk van dit gevaar een beroep gedaan op de gouverneur van Pontorson: de befaamde krijgsman Bertrand du Guesclin. De ridder moet zo snel mogelijk naar Rouaan komen met alle gewapende ruiters waarover hij kan beschikken. In Rouaan wordt een koningsleger samengesteld dat de dreiging van de Navarrezes zal moeten afslaan.

Kleine Robert weet dit alles en hij zou niets liever doen dan meegaan naar Rouaan om de Navarrezes tot staan te brengen en een heldhaftige rol te spelen in de redding van het koninkrijk. Matthis mag mee! Rolin Bodin, een zestienjarige jongen en de persoonlijke schildknaap van Du Guesclin, mag mee! Clopin mag mee! En hij, Kleine Robert, moet achterblijven, hij is nog helemaal niets.

Een ondermaats jongetje is hij, door iedereen over het hoofd gezien, met alleen Thérèse om indruk op te maken. Verder mag hij een houten zwaard zwaaien en zich verbeelden dat hij een held is. O, heilige Antonius, waarom groeit hij niet?

Clopin is met de dolk naar de slijpsteen gelopen. De knecht brengt het wiel in beweging. Even is er geen ander geluid in de smidse te horen dan het gierend gekras van staal op steen en het sissend neerkomen van de sneldovende vonken. Kleine Robert waagt het een stap naar voren te doen.

‘Jullie gaan er morgen op uit, hè?’ zegt hij afgunstig tegen Matthis. Verrast draait de heraut zich om.

‘Zo, ben jij er ook, dreumes? Ja, we vertrekken in alle vroegte. Wou je soms meegaan?’

‘Mag ik?’ vraagt het jongetje gretig.

‘Nee domoor, natuurlijk niet.’

Kleine Robert zwijgt vernederd. Clopin houdt de dolk tegen het licht om te zien of er geen bramen op het snijvlak zijn gekomen. Hij heeft de kinderen nog niet opgemerkt.

‘Zo, daarmee kun je voortaan een haar klieven,’ zegt hij tevreden.

‘Wil je geloven, Matthis, dat ik me verheug op de nieuwe veldtocht? Ze zeggen dat Karel de Slechte de hulp heeft ingeroepen van Captal de Buch en dat is niet de eerste de beste. Nou ja, voor die Gascogner ben ik niet bang. Die draai ik met mijn blote handen de armen uit.’

‘Hoor dat,’ lacht Matthis. ‘Clopin de Verschrikkelijke! Man, Captal de Buch heeft nog nooit een gevecht verloren.’

‘Dan zal dit de eerste keer worden,’ voorspelt Clopin grimmig.

Thérèse kan niet stilstaan. Net als Kleine Robert is ze steeds dichterbij gekomen; ze staat nu vlak bij het aambeeld. Eindelijk dringt het tot de sergeant door dat het vol is geworden om hem heen.

‘Zeg eens, wat moeten jullie hier? Maak dat je wegkomt. Geen kleine kinderen in de smidse.’

Thérèse deinst terug na een smekende blik op Matthis, maar Kleine Robert blijft staan waar hij staat. ‘We willen zien hoe de wapens geslepen worden,’ zegt hij flink.

‘Ach, laat die jongen toch, hij kan er nog iets van leren,’ meent Matthis zachtzinnig.

‘De ridder wil niet...’ begint Clopin plichtsgetrouw, maar op dat ogenblik komt er nog iemand de smidse binnenwandelen: de schildknaap Rolin Bodin. In zijn armen torst hij een reusachtig zwaard en een zware vechtbijl. Met een zucht laat hij zijn vracht op de vloer glijden.

‘Alsjeblieft Clopin, ga je gang.’

‘Komt in orde.’

Met een komisch gebaar wrijft Rolin over zijn gemartelde armen. ‘Begrijp jij hoe een man met zoveel ijzer aan zijn gordel kan vechten?’ zegt hij tegen Matthis. ‘Dat zwaard alleen al is niet te tillen, om van die bijl maar te zwijgen. Maar als je ridder Bertrand ermee bezig ziet zou je denken dat zijn wapens van hout zijn gemaakt. In zijn handen wegen ze niets.’

‘In de mijne ook niet,’ pochte Clopin. Hij pakt het zwaard op en zwaait ermee boven zijn hoofd. Hij grijnst als hij Matthis en Rolin ziet duiken. Dan loopt hij weer naar de slijpsteen, nog altijd grinnikend, en gaat aan het werk.

‘Wie is Captal de Buch?’ vraagt Kleine Robert.

‘De rijkste edelman in Gascogne,’ antwoordt Matthis, ‘en een goede vriend van de prins van Wales, die daar de lakens uitdeelt. Maar Captal is ook een voortreffelijk generaal. Het bevalt me niets dat Karel de Slechte hem de leiding over het Navarrese leger heeft gegeven. Daar zullen we een flinke kluif aan krijgen.’

‘Ridder Bertrand kan hem wel aan,’ roept Thérèse, die toch weer naar voren is gekomen.

‘Reken maar,’ gilt Kleine Robert geestdriftig. Al is Bertrand du Guesclin een lelijke grove kerel met een stem die het vaatwerk doet

rammelen, hij is ook een held, de kampioen van de boeren. Van afkomst is hij een Bretonse herenboer; dankzij zijn moed en slimheid heeft hij het tot ridder gebracht. Kleine Robert, die een geweldige bewondering heeft voor ieder die sterk en dapper is, beschouwt Bertrand du Guesclin als een soort halfgod: absoluut niet te verslaan.

Thérèse staat dicht naast Matthis. Met een vuil vingertje strijkt ze even over zijn fluwelen wambuis.

‘Waarom moeten mannen altijd vechten?’ vraagt ze plotseling. ‘Vinden ze dat leuk?’

‘Nou en of,’ grinnikt Rolin Bodin. Maar Matthis schudt bijna onmerkbaar het hoofd en dat is het meisje niet ontgaan.

‘Jij niet, hè?’ zegt ze zacht.

‘Nee, maar we kunnen niet anders,’ antwoordt Matthis met spijt in zijn stem.

Clopin is klaar met het zwaard. Hij knikt voldaan en legt het voorzichtig op het aambeeld. Kleine Robert, die zich verdienstelijk wil maken, bukt zich en probeert de strijdbijl op te heffen om hem aan Clopin te geven, maar hij krijgt het ding niet eens van de grond.

‘Afblijven,’ snauwt de sergeant. ‘Dat is geen kinderspeelgoed, dat is moordtuig.’ Hij duwt het jongetje opzij, pakt met gemak de bijl op en legt hem tegen de slijpsteen.

‘Zie je, zó doe je dat,’ broemt hij, trots op zijn kracht. Opnieuw springen de vonken rond. Kleine Robert trappelt van afgunst.

‘Ik wil ook mee morgen,’ roept hij verhit boven het krijsen van de slijpsteen uit.

‘Ach dreumes, wat kun jij nou,’ lacht Clopin.

‘Meer dan je denkt! Ik kan op mijn handen lopen en...’

‘Kermiskunstjes,’ zegt Clopin minachtend. Dat laat Kleine Robert niet op zich zitten.

‘Dit kan ik,’ schreeuwt hij en voor iemand beseft wat er gebeurt,

heeft hij de vlijmscherpe dolk uit Matthis' schede getrokken en weggeworpen. Zwoefff! Trillend blijft de punt van de dolk steken in de houten balk boven de slijpsteen, geen twee duim boven Clopins hoofd.

'Zie je wel, ik mis nooit,' zegt Kleine Robert trots.

'Zeg eens, ben je gek geworden!' De sergeant heeft de bijl laten vallen en trekt razend van woede de dolk uit het hout. 'Je had me wel dood kunnen gooien.'

'Ik mikte niet op jou, ik mikte op die kwast,' antwoordt Kleine Robert, 'en het was precies raak.'

Trillend en doodsbleek staat Clopin op hem neer te kijken.

'Pardieu, als je nog een keer zo'n grap durft uit te halen, duivelsjong, dan draai ik je je kippennek om.'

'Je zei dat ik niks kon,' gilt het jongetje stampvoetend, net zo woedend als de sergeant. 'En ik kan wél wat! Ik ben geen klein kind meer, ik ben... ik ben een held.'

Thérèse staat te springen van bewondering.

'Doe het nog eens,' roept ze opgetogen.

'Hij moest het eens durven,' dondert Clopin.

Onverwacht neemt Rolin Bodin de jongen in bescherming.

'Ach, plaag hem niet,' zegt hij terwijl hij Kleine Robert opzij trekt, buiten het bereik van Clopins graaiende handen. 'Kom hier en laat die ruwe kerels maar kletsen. Ze zijn vergeten dat ze ook eens onnozele jongetjes waren die onder de tafel kropen als het onweerde. Nu zetten ze een grote mond op en denken dat iedereen bang wordt als ze hun spieren laten rollen. Dat is allemaal bluf, hoor. Zulke geweldenaars zijn het niet.'

'Ik wel,' snauwt Clopin, terwijl hij de bijl opraaft.

'Goed, jij wel. En wat dan nog? Het kunstje dat Kleine Robert net uithaalde doe jij hem niet na. Ik heb hem dikwijls zien oefenen met een gewoon keukenmes en het is waar wat hij zegt: hij mist nooit.'

‘Welja, verdedig hem. Dan wordt hij nog verwaander dan hij al is,’ foetert de sergeant. Hij wrijft zijn rode nek alsof hij de dolk erin voelt steken.

‘Je bent geschrokken, daarom maak je je zo kwaad,’ zegt Matthis sussend.

‘Allicht ben ik geschrokken. Zou jij je hart niet voelen stilstaan als daar een dolk op je af komt vliegen die je net zelf hebt staan slijpen?’

‘Robert, Robert, doe het nog eens,’ roept Thérèse opgewonden. Dan schiet ze snel weer weg, want ze heeft Bertrand du Guesclin gezien, die plotseling breeduit voor de open smidse staat.

‘Hoe is het, zijn jullie eindelijk klaar?’ dreunt hij.

Kleine Robert verstijft. De meester!

‘Wat moet dat kind hier bij dat scherpe wapentuig?’ bast Du Guesclin boos als hij het jongetje in het oog krijgt.

‘Kind? Een duivelsjong is het,’ roept Clopin. ‘Zo-even heeft hij me bijna aan de muur genageld met zijn kunsten. Geef hem je dolk, Matthis, en laat het hem nog eens voordoen. Moet u zien, seigneur, wat dat joch met me uithaalde toen ik uw bijl stond te slijpen. Het is godgeklaagd dat zoiets hier vrij rondloopt, grote mensen lastigvalt en nog een brutale mond heeft ook.’

‘Ik mikte niet op Clopin, ik mikte op de kwast in het hout,’ gilt Kleine Robert. Angstig kijkt hij op naar de brede gestalte van Du Guesclin. ‘Seigneur, ze zeggen dat ik Clopin probeerde te vermoorden en dat is niet waar. Het kwam alleen omdat ze zeiden dat ik niks kon. En ik kan wél wat.’

‘Nom de Dieu, schreeuwen jullie niet zo, ik begrijp er niets van. Wat heeft die dwerg gedaan dat iedereen hier op zijn benen staat te trillen?’

‘Laat zien,’ zegt Rolin, terwijl hij Kleine Robert zijn dolk toesteekt. ‘Ik... ik deed dit,’ fluistert het kind. Hij weegt de dolk even op de hand, brengt eerst zijn arm naar achteren en dan bliksemsnel naar

voren, en laat het mes wegsuizen. Trillend blijft het steken in dezelfde kwast.

Bertrands mond valt open.

‘Da’s knap voor zo’n turfje hoog!’

‘Zien jullie nou wel?’ roept de jongen triomfantelijk. ‘Ik mis nooit.’ Du Guesclin stampst naar voren en rukt de dolk uit het hout.

‘Nog eens,’ zegt hij hard, ‘en op precies dezelfde plek.’

‘Ja seigneur.’

De knecht die de slijpsteen moest draaien, heeft allang gemaakt dat hij wegkwam; dit is hem te bar. Thérèse, alle eerbied voor de meester vergetend, danst door de smidse. ‘Ja, nog eens,’ juicht ze. Maar Kleine Robert laat zich niet afleiden. Zorgvuldig weegt hij de dolk op zijn hand, laat hem wegschieten – weer raak. Dan grijpt hij in enen door naar Matthis’ mes en werpt dat precies naast de dolk van Rolin in de houtkwast.

‘Van papa geleerd,’ zegt hij trots, ‘maar papa kan het niet zo goed als ik.’

‘En daar stond ik met mijn onbeschermd hoofd vlak onder,’ tiert Clopin. ‘Als dat mes twee duim lager terecht was gekomen had Matthis morgen bij mijn uitvaart kunnen zingen.’

‘Je leeft nog,’ zegt Du Guesclin droog terwijl hij de dolken lostrekt. ‘Ik voelde verdorie de wind door mijn haren suizen,’ gromt Clopin. Bertrand grijnst. Zeer geïnteresseerd kijkt hij neer op het jongetje, dat nog niet weet of hij straf of lof zal krijgen en dat verlegen van de ene voet op de andere gaat staan.

Een harde knuist knelt om zijn arm.

‘Kom mee jij,’ bast de ridder, ‘we gaan met je vader praten.’

Half angstig, half verbaasd trippelt Kleine Robert met de ridder mee naar het woongedeelte van de vesting. Nu zul je het hebben! Hij zal in het bijzijn van zijn pleegouders ter verantwoording worden geroepen. Opnieuw zullen de standjes en verwijten op zijn hoofd neerhagelen, en die heeft hij al vaak genoeg gehoord.

Robert, waarom ben je toch altijd zo ongehoorzaam. Waarom ben je nooit te vinden als het tijd is voor je lessen. Waarom. Hoe kun je toch. Wees niet zo. Kijk me aan. Moet je soms.

In zijn krijgshaftig hartje welt een groot verdriet op. Hij kent zijn voorgeschiedenis. Als kind van nog geen jaar oud werd hij door twee zwervende trouwvères gevonden tussen de puinhopen van een verwoest dorp. Deze trouwvères, Berton de Fleur en zijn vrouw Marie-Claire, bijgenaamd Gods Vlindertje, ontfermden zich over de krijsende baby op wie geen mens ter wereld aanspraak scheen te maken. Ze noemden hem Robert naar een vroegere vriend van hen. En iedereen die deze geschiedenis kent, meent dat Kleine Robert ongelooflijk veel geluk heeft gehad dat hij werd gevonden door die twee prachtige mensen. Hij zou dankbaar en tevreden moeten zijn.

Maar Kleine Robert is niet dankbaar. Tevreden is hij nog minder. Muziek interesseert hem niet. Lezen en schrijven vindt hij afschuwelijk. Wanneer gedurende de zomermaanden zijn pleegouders de kermessen en jaarmarkten afreizen en optreden voor domme boeren en gapende poorters, voelt hij zich vernederd. Hij wil geen trouwvère worden zoals zijn pleegvader. Hij wil een held zijn, roemrijke daden verrichten. Van het hanteren van een ganzenveer word je niet groot. Je krijgt geen spierbundels van een gedicht. Je verslaat geen vijanden met een viëlla of een volksliedje.

Alleen 's winters voelt hij zich gelukkig, omdat ze de koudste maanden van het jaar meestal doorbrengen op kasteel Pontorson. Berton de Fleur bezit weliswaar een huisje in de Poitou, maar sinds die provincie vier jaar geleden Engels bezit werd, zijn ze er niet meer geweest; Berton weigerde pertinent Engels onderdaan te worden. Op Pontorson zijn ze altijd welkom. Bertrand du Guesclin en de trouwvères zijn oude vrienden, en bovendien woont Matthis Cuvelier er, ook een pleegkind van Marie-Claire en Berton de Fleur. Matthis verliet hen toen hij vijftien jaar oud was om in

dienst te treden bij Bertrand. Kleine Robert heeft zich vast voorgenomen dat voorbeeld te volgen. Juist daarom vindt hij het zo vreselijk dat hij bijna niet groeit. De ridder-krijgsman Bertrand du Guesclin zit beslist niet te wachten op een soldaat die niet groter is dan een dwerg en nooit heeft leren vechten.

Op Pontorson, waar hij kan spelen met Thérèse, waar duizend plekjes zijn om je te verstoppen als het tijd is voor zijn lessen, voelt Kleine Robert zich thuis. Maar nu is het lente; elk ogenblik kan Berton de Fleur beginnen hun kleine huifkar in te laden om af te reizen met vrouw en kind. Dan moet Kleine Robert weer mee. Niet daarheen waar het spannend wordt, niet naar een plaats waar over het lot van het koninkrijk zal worden beslist, maar naar vreedzame marktplaatsen, volksfeesten, bruiloften... Hij wil niet! Bertrand du Guesclin duwt het kind voor zich uit, de trap op, de grote ridderzaal binnen. Kleine Robert durft nauwelijks op te kijken. Tiphaine, de slotvrouwe, zit bij het venster te lezen. Berton de Fleur en Marie-Claire zijn in een andere hoek bezig muziekbladen te sorteren en kijken verwonderd op als de ridder komt binnenstappen met de tegenstribbelende Kleine Robert.

‘Berton,’ dreunt Du Guesclins zware stem, ‘ik kom je een voorstel doen.’ De trouvère knikt, legt het blad dat hij in de hand houdt neer en doet een paar passen naar voren. Marie-Claire komt naast hem staan. Uit zijn ooghoeken ziet Kleine Robert hoe de arm van Berton om de schouders van zijn vrouw glijdt. Zo heeft hij hen zijn leven lang gekend, zo verschrikkelijk sámen. Zijn pleegouders zijn goed voor hem en toch heeft hij altijd het gevoel dat ze hem vreemd zijn gebleven.

‘Ha, ik zie dat je Robert hebt gevonden,’ zegt Marie-Claire opgewekt. ‘Hij was er weer vandoor gegaan toen ik hem riep.’

‘Allicht,’ gromt Du Guesclin, die zelf totaal ongeletterd is. ‘Wie wil er nou leren schrijven? Dat is toch tijd verspillen...’

‘Niet voor een toekomstige trouvère,’ grinnikt Berton de Fleur.

‘Luister,’ zegt Du Guesclin. ‘Ik weet dat jullie binnenkort weggaan. Ik stel voor dat jullie Kleine Robert bij mij laten.’

Er gaat een schok door het jongetje heen. Dit heeft hij niet verwacht! Blij kijkt hij op, maar zijn hart krimpt ineen als hij Marie-Claire's gezicht ziet betrekken.

Tiphaine laat haar boek in de steek en komt er ook bij. Ze is een mooie, grote vrouw. Berton de Fleur is een stevige vent. Bertrand du Guesclin is één geweldige bundeling van kracht en spieren. Te midden van al die volwassenen voelt Kleine Robert zich nietiger dan ooit. Een stofje is hij, verdwaald in een overweldigende wereld.

‘Robert achterlaten? Waarom?’ vraagt Berton verbaasd.

‘Een zanger en dichter zal er uit dat joch nooit groeien en ik kan hem gebruiken. Hij kan mijn page worden,’ dreunt de slotheer.

‘De mijne bedoel je,’ roept Tiphaine verheugd. Ze heeft zelf geen kinderen en ze is dol op Kleine Robert.

De jongen heeft een kleur van vreugde gekregen. Hoopvol kijkt hij op naar zijn pleegouders. Die mensen hebben het recht om ja of nee te zeggen. Kleine Robert is niet hun slaaf, niet eens hun bloed-eigen zoon, en toch schijnen ze om een of andere reden het recht te hebben zijn lot te bepalen. Opstandig roept hij: ‘O toe, maman!’ ‘Maar...’ begint Marie-Claire verbijsterd. Berton de Fleur trekt haar dicht tegen zich aan.

‘Wat bedoel je met: ik kan hem gebruiken?’ vraagt hij, niet minder verbaasd. Bertrand grijnst.

‘De jongen is slim en handig. Van wat jullie hem proberen te leren komt toch niets terecht. Geef hem aan mij, ik maak wel iets bruikbaar van hem.’

‘Onze pleegzoon,’ zegt Marie-Claire, ‘is geen stuk ijzer dat je in de gewenste vorm kunt smeden.’

‘Precies.’ Du Guesclin duwt het jongetje naar voren, zodat hij, klein en nietig, midden in de kring van volwassenen staat. ‘Kijk

naar hem! Hij is bijna niet zichtbaar. En dat,' buldert hij tevreden, 'is precies wat ik nodig heb.'

'Ik begrijp het niet,' zegt Marie-Claire. 'Als hij nu een grote sterke jongen was...'

'Grote sterke jongens zijn er genoeg. Maar kereltjes als hij, die als een slang door het gras kunnen glijden, die de kunst verstaan zich onvindbaar te verstoppen, die overal hun oren te luisteren kunnen leggen omdat iedereen hen over het hoofd ziet, die zijn zeldzaam.'

'Je wilt hem voor je laten spioneren?' roept Marie-Claire vol afkeer uit. 'Bertrand, hij is nog maar een kind. Ik kan niet toestaan dat je hem gevaar laat lopen.'

'Gevaar lopen we allemaal,' antwoordt Du Guesclin ruw. 'Vooral nu de Navarrezers weer tegen ons optrekken. Daarom heb ik een goede verspieder nodig. En hij kan zich verdedigen. Dat messenwerpkunstje heeft hij goed onder de knie.'

De vensters van de zaal staan open; van buiten weerklinkt het gehamer uit de smidse. Op de binnenplaats lopen mensen heen en weer, hinnikt een paard, vloekt een soldenier. In de zaal hangt zwaar en ademloos de spanning van het ogenblik. Marie-Claire en Berton Fleur kijken elkaar aan, weifelend. Als iemand weet dat Kleine Robert elk muzikaal talent mist, is het Berton wel. Maar hij beslist nooit alleen.

Marie-Claire strekt opeens de armen uit en trekt Kleine Robert tegen zich aan.

'Bertrand,' barst ze los, 'jij verbruikt mensen alsof het broden zijn. Je neemt hen in je op, je verteert hen...'

'Ja,' antwoordt de ridder zonder aarzelen, 'dat doe ik. Zodra ik een mens ontdek met bijzondere gaven vraag ik hem in mijn dienst te treden. En ik gebruik hem.'

Intussen staat Kleine Robert doodsangsten uit. Straks verliest de ridder zijn geduld en ziet hij af van zijn plotselinge inval om hem

als verspieder in dienst te nemen. Dan is zijn kans voorbij. Hij haalt diep adem, rukt zich los en stelt zich op naast Du Guesclin. ‘Ik zal u trouw dienen, seigneur,’ zegt hij snel en opgewonden, alsof de zaak al beslist is. Tiphaine klapt verheugd in de handen. Een page is iets om op te voeden en te verwennen. Ze wil niets liever. Haar sterrenogen stralen.

‘Geef Bertrand zijn zin, vrienden,’ zegt ze vleierend. ‘Ik bezweer jullie dat we goed voor hem zullen zorgen.’

Berton knikt. Marie-Claire klemt de lippen opeen. Ze heeft verloren. Niet omdat ze tegen Bertrand du Guesclin niet opgewassen is – ze is nooit bang geweest voor de geweldenaar – maar omdat ze ook wel inziet dat een toekomst als trouvère voor Kleine Robert niet is weggelegd.

‘Mooi.’ Bertrand klopt het jongetje even op het hoofd en loopt de zaal uit. Voor hem is de zaak daarmee afgedaan. Tiphaine slaat haar armen om Kleine Robert heen en knuffelt hem even. ‘Denk erom dat je niet ongehoorzaam mag zijn,’ fluistert ze hem in.

‘Heb ik een kind onder het puin uitgehaald om hem soldaat te zien worden?’ vraagt Gods Vlindertje verdrietig. Tiphaine lacht haar toe.

‘Lieve vriendin, jouw pleegzoon zal nog eens grote daden verrichten,’ voorspelt ze opgewekt. ‘Ik heb het in de sterren gelezen.’

Kleine Robert wacht niet tot de volwassenen de ommekeer in zijn leventje verwerkt hebben. Hij holt de zaal uit, hij wil Thérèse het grote nieuws vertellen. Springend van vreugde danst hij over de binnenplaats, de smidse binnen. ‘Clopin, Matthis,’ schreeuwt hij uitgelaten, ‘ik word page. Ik mag toch mee morgen!’

Clopin begint hard te lachen.

‘Zo’n dreumes? Hoor je dat, Rolin? Deze dwerg denkt dat hij kan helpen die vermaledijde Navarrezes tegen te houden. Kleine Robert de Geweldige. Ik lach me een ongeluk.’

Verlangend kijkt de jongen rond, maar Thérèse is nergens meer te zien. Blijkbaar is ze teruggegaan naar de keuken.

‘Ik ben heel dapper,’ roept hij dan maar in het wilde weg.

‘O ja?’ hoont Clopin. ‘Nou, als je zo dapper bent, haal Bliksem-schicht dan uit de stal en breng hem hier. Ik wil hem zijn nieuwe hoefijzers passen.’

‘Moet... moet ik dat doen?’

‘Je bent toch niet bang voor een paard?’

Eigenlijk is Kleine Robert dat wel. De temperamentvolle zwarte hengst is zo ontzaglijk groot. Maar in dienst van ridder Bertrand du Guesclin kun je geen angst tonen. Met bevend hart gaat hij het strijdros uit de stal halen. Heel, héél klein voelt hij zich daarbij. Maar diep in zijn strijdlustig hartje groeit een fier besluit. Eens zal Clopin ook zijn wapens staan te slijpen, de onoverwinnelijke wapens van Kleine Robert de Geweldige. O zo!

2 DE BRUG OVER DE EURE

Rouaan is de hoofdstad van Normandië. Kleine Robert is er dikwijls met zijn pleegouders geweest, maar zo vol hoge officieren, wapperende vlaggen en optochten heeft hij de stad nooit gezien. De aprilzon schijnt op het plein voor de kathedraal, de leien daken fonkelen, het goud en zilver van de stoeten edelen lichten fel op. Kleine Robert voelt zich geweldig wanneer hij naast Rolin Bodin de hoofdstad binnenrijdt. Hij draagt zijn beste kleren. Vrouwe Tiphaine heeft voor hun vertrek de halve nacht opgezeten om de dubbele adelaar van Du Guesclins wapen op zijn wambuis te borduren. Vrouw Béchet, Thérèses moeder, heeft zijn haar geknipt en een mooie baret voor hem gemaakt. In zijn gordel draagt hij een kleine dolk. Toen Clopin dat wapen zag, bromde hij: ‘Denk erom, geen grapjes met dat mes. Een slagveld is geen kermis.’

Kon Thérèse hem nu maar zien! Toen ze de vorige dag in alle vroegte uit Pontorson vertrokken, was het meisje al opgestaan om hen uit te wuiven. Ze kon geen moment stil staan en riep steeds maar: ‘Denk aan mij Robert, denk aan mij.’ Daarna rende ze de wenteltrap op naar de hoogste torentrans om de stoet ruiters tot aan de horizon te kunnen nakijken. Besefte ze dat het voorbij was met de fantasiespelletjes en dat het zowel voor haar als voor Kleine Robert nu ernst ging worden?

Met zijn neus in de wind rijdt de page langs de vele kinderen op straat. Ik ben een held, wil hij daarmee zeggen, jullie zijn maar gewone leerjongens. Ik ben soldaat. Hij klopt zijn paardje op de hals alsof hij met dat dier al twintig veldslagen heeft overleefd.

Maar hij krijgt een kleur van schrik als hij opeens iemand hoort roepen: ‘Wie is die dwerg? Zeker de nar van Du Guesclin.’

‘Ik ben zijn page,’ roept hij verontwaardigd terug. Naast zich hoort hij Rolin lachen en hij moet de neiging onderdrukken zijn dolk te trekken en die naar het hoofd van de spotter te smijten.

De nieuwe koning heeft zijn intrek genomen in het kasteel van Rouaan, een geweldige burcht die deel uitmaakt van de ommuring van de stad. Bertrand du Guesclin stuurt Clopin met zijn ruiters het veld in om daar tijdelijk een kampement in te richten en gaat dan in gezelschap van Matthis Cuvelier op audiëntie bij de vorst. Robert had daar ook wel bij willen zijn. Waarom Matthis wel altijd en hij niet?

Ondanks zijn jaloezie loopt hij opgewonden rond door het kamp in aanbouw. Hij voelt zich helemaal thuis. Ha, dit is iets anders dan met zijn pleegouders de hele zomer van stad tot stad trekken, overnachten in smerige herbergen, liedjes zingen voor een zweetende menigte. Hier is hij een krijgsman, een strijder voor het recht...

‘Hé daar dwerg, aanpakken,’ snauwt een ruiter hem toe. ‘Ga haver halen voor de paarden.’

Even later loopt hij te sjouwen met loodzware haverzakken tot hij bang is dat zijn rug zal breken. De ruwe kerels stompen hem opzij en sturen hem van de ene hoek van het kamp naar de andere. Kleine Robert komt snel tot de ontdekking dat een page, al is hij nog zo mooi aangekleed, niets is in een legerkamp. Een duvelstoejager is hij, die tenttouwen uit de knoop moet halen, brandhout moet aanslepen... Dan ziet hij dat de tent van Du Guesclin al is opgericht. Vlug laat hij alles uit zijn handen vallen. Hij glipt naar binnen, rolt zich op onder een paar zakken en valt in slaap.

Briesend van woede komt Bertrand du Guesclin de tent binnenstampen. Hij stuurt iedereen weg behalve Matthis (en Kleine